

Ukininkas

Prekė laikraščio:

Prusose ir i Austriją 3 auks.
i Ameriką ir i kitas svetimas
žemes 5 auks.
i Rusiją (kuyertuose) 5 rub.

LIETUVOS

UKININKŲ LAIKRAŠTIS.

Prekė apgarsinimų:

Už eilutę smulkaus
rašto arba už jos vietą per
pusę puslapio 60 fenigų.

IŠEINA DU SYKIŲ PER MĖNESĮ SU MĖNESINIŲ PRIEDU.

Reikalingumas išsidalinimo i vien- kiemius.

Jau kame nekame mūsų žmonės pradėjo dalintis i vienkiemius. Negali to nepagirti. Bet ant nelaimės tokių lygšiolei maža tėra. Nors daugumas jau supranta naudingumą tokio išsidalinimo, bet metas nuo meto atideda tą darbą, laukdami, bene ateis kas ir padalins anuos. Kiti nesidalina iš baimės, kad besidalinant kaimynai nenuskriastų: o! — sako, — tam tenka geresnis laukas, kaip man. Ant galo, kiti, būdami dideliai tamsūs, neapkenčia nėjokios naujovės, nors ir visnaudingiausios, tankiai sakdami, mūsų tėvai taip gyvendami užtekldavo duonos, užteks ir mums. Su paskutiniais yra už vis pikčiau: juos sunku perkalbėti, ir nelaimingas tas kaimas, kurs turi kelis tokius ukininkus. Jeigu kiti ir norėtų ką gerą pasitaisyti ant savo ukio: ar tai nuleisti nuo žemų vietą vandenį ir tuo nenaudingą vietą paversti i gerą lauką arba pievą, ar tai išarti kame i dirvas sausas ir niekam nevertas pievas ir ganyklas, ar tai kitą ką, tai visur bus priešingi jų užmonei. O juk kad gerai pamislytų, tad ir anie greitai suprastų reikalingumą tų užmonių; tik tai gailu, kad jie nemoka ar nenor pamislyti. Jeigu mūsų tėvai užtekldavo duonos, tad nedėlto, kad jie gyveno be pramonių: ir jie turėjo apie ką mislyti, bekol pramanė ir padarė tą viską, ką mes nuo jų paveldėjome. Jie gyveno kitaip, kaip kad dabar reikia gyventi dėlto, kad buvo kiti laikai. Žemė tuokart buvo pigi, neteip nukaršta, kaip dabar; apsirinkęs sau tinkamą vietą, sėjai sau kelius metus, bekol tenai derėjo; kaip nebderėjo, metei aną ir plėsei sau kitur. Gyvuoliai ganėsi neapnamotose ganyklose. Dabar jau to viso nebliko. Žmogus, įgavęs dabar žemės smotelį, apdirba aną kas metą, nebe-

duoda jai ilsėtis, nuo ko žemė plikos, eina prastyn, prie ko dar prisideda nemokejimas žemės išdirbti ir mėsą sutaisyti. Ganyklos išsiraizė taip-pat i mažus gabalus, kame gyvuoliai vasarą badu dvesia. Žodžiu, dabar jau suvisu kas kita, nekaip kad buvo gyvenant mūsų tėvanis ir bočiams; dabar sunku begyventi senovišku budu . . .

Bet paveizėkim, ar pagerins mūsų ukį išsidalinimas i vienkiemius, ar atneš tos apribos mums bent kokia naudą. Pirma pasitebėkime i tuos ukininkus, kurie jau gyvena vienkiemiuose. Tokių ukininkų daug yra Suvalkų gubernijoje, taip-pat ir Rietaviškiuose ir Vevirženiškiuose, Raseinių apilinkėje. Kaip gražiai, kaip padoriai gyvena jie! Pabandę gyventi vienkiemiais, jie sako, kad jeigu reiktų atgal grįžti ant rėžių, tai jau jie veltų geriau gyventi vienkiemiais ant pusės žemės. Pagal jų prityrimą pusė žemės vienkiemėje duoda tokią pat, jeigu nedidesnę tiktai, naudą, kaip visa rėžiuose. Tam be abejoj gali tikėti. Reikia tiktai pamislyti, kiek žemės gaista ant nereikalingų ežių rėžiuose, kiek ant kelių; o kiek žemelė kenčia nuo to, kad negali siauruose rėžiuose kaip reikia jos išdirbti ant visados ariais ir akėjais išilgai! O kiek guli žemės dykos, kiek yra pelkių, balų, kalvų, neduodančių ukininkams dabar nė skatiko pelno. To visoko nebūtų, kad ukininkas turėtų visą žemę vienoje vietoje, gyventų vienkiemėje: ant kalvų jornotų gražus javeliai, o pakalnėje arba lenkėje, kame dabar neišeinamos balos niukso, žaliuotų daili laukelė. Tuokart nebesakytų, kaip dabar, ukininkas: o, kad mano vieno butų, kitaip galėtų; tuokart tiktai dirbtų ir dirbtų. O kas dar svarbiau dabartinui ukiui, kad, gyvenant ant rėžių, negali padaryti ukyje privalingos permainos sėjimuose, be kurios negali laukti pasigerinimo žemės. I eilę dabar sėjamų javų butinai turi gerame ukyje pakliuti ir dobilai

ir kitos pašarų žolės, nuo ko netiktai kad pasidaugis pašaras, o tuo pačiu ir teip didei reikalingi žemės mėsai, bet ir pati žemė po dobilais ilsisi, kaip kad ilsėdavos kitą kartą dirvonuose. O noriant sėti dobilus, reikia atsižadėti nuo šių dienų trilaukinio ukininkavimo Lietuvoje ir niekam netinkancio maišyto žemaičiuose, ir į jų vietą įvesti dauglaukinį, kuriame eina javai vieni po kitų apmisltyje eilioje ir sugrįžta į tą pačią vietą tiksliai po kelių metų. Apie įvedimą dauglaukinio ukininkavimo ir apie permainas sėjimuose pasikalbėsime kitą sykį, o dabar priminiau tiksliai, norėdamas parodyti, kad tokio ukininkavimo ant rėžių neįvesi: tu pasėsi, tegul, dobilus, o kitas užleides nuganyš; tavo bus rugiai, o šalip kaimynas laikys pudymą.

Reikia priminti ir tai, kad ant rėžių gyvendamas niekad neišlaikysi geros javų veislės; kad ir kas-žin kokią sėklą gautumei, ir kas-žin kaip ją kas metų voktumei, po kelių metų tavo sėkla išgamės, paprastės. O tas kyla nuo to, kad javai žydėdami apvaisina vienas kitą ir ištolo: tavo javai bus apvaisinti susėdo javų; o jei to susėdo sėkla buvo prasta, tai ir tavoji bus per porą metų nebeapažįstama...

Zodžių sakant, sunku ukininkauti ant rėžių; kitkas būtų vienkiemėje...

Dėlto nieko nebelaikiant reikia pradėti dalintis į vienkiemius, reik prikalbinėti kožną vieną tą patį daryti. Ne vienam pasirodys tai sunkus darbas. Bet, jeigu tiksliai bus tikras noras ir supratimas naudingumo to darbo, tai bus galimas daigtas. Pavyzdį turime nuo tų, kurie jau gyvena apribose: ir jie suko galvą, mislyjo, galvojos, kartais ir barėsi tarp savęs, bet ant galų atsiekė, ko norėjo, ir gyvena dabar vienkiemiuose...

Apsunkina išsidalinimą tas, kad kožnas nor gauti gerą žemės šmotelį, o matydamas, kad aną gaus, nenor primokėti tam, kurs gauna prastumas. Čia reikia atminti netikt save, bet ir kožną kitą, nes kitaip negalimas daigtas išsidalinti: kitas, pamatęs, kad tu gauni gerian, o jisai prasčia, nebeorės dalintis. Jei tu gauni gerą lauką, nebeorėk gerosios pievos, nes kiti neprisims už tą patį prastą lauką ir prastasis pievas. Jeigu jau tau po daigtu puola gerasis laukas ir geroji pieva, tai prisiduk primokėti; — už tuos tavo pinigų kitas savo prastą lauką pasitaisys. Už vis greičiau gali susitaikinti tuokart, jeigu kožnas iš širdies nor ir trokšta pasidalinti be skriaudos kitas kitam, o kame kožnas mislys tiksliai apie save, norės vienas už visus geriaus gauti, tai tenai sunku sulaukti vienkiemystės. Dabar parodysiu, kaip kitur, norėdami koteisingiau išsidalinti,

daro prie to darbo. Imkime, kad dalinasi kaimas, kame yra penki ukininkai. Ukininkai susiję vieni pirma galvoje tarp savęs, kaip padalinti visą žemę į penkis šmotus, kiek galima vienokio gerumo. Žinoma, vienokio gerumo nebus: bus visugeresnis šmotas ir visublogesnis, bus ir vidutiniški. Padalinę tiksliai ant akių sprendžio, pradeda anie lygti kožną šmotą, tarsi pirkdami nuo svetimo: tegul kas nors siulo už geriausią vietą 750 r.; jeigu nieks daugiau nebeduoda, tai jam aną ir paliekta. Teip-pat lygdami tegul antrą pagal gerumo vietą parduoda 620 r., trečią vietą už 575 r., ketvirtą už 430 r. ir penktą, kaip visuprastąją, už 225 rublius. Prie to reikia atminti, kad kožnas gal apsirinkti tiksliai vieną vietą. Tokiu būdu, viso kaimo žemė, pagal nusprendimą pačių ukininkų, kaštuoja abelnai $750 + 620 + 575 + 430 + 225$ arba 2600 rublių, arba kožno dalis skyrium po 520 rublių. Bet pirmasis ukininkas dalindamas į apribas, gauna vietą geresnę už visas, kurios prekė 750 r.; tokiu būdu, jisai išmaino savo dalį, kaštuojančią 520 r., į geresnę, kaštuojančią 750 r.; dėlto jisai pridės savo susėdams 750 — 520 arba 230 r. Tokiu pat būdu antras pridės likusiems susėdams 620 — 520 arba 100 r., tretysis 575 — 520 arba 55 r. Ketvirtasis ir penktasis gauna pigesnes vietas, kaip kad anų buvo; dėlto juodu gauna priedų: ketvirtasis 520 — 430 arba 90 r., o penktasis 520 — 225 arba 295 r. Po to surašo sątarmę, kurioje turi būti viskas aiškiai išdėta, kad paskui neatsirastų priežasties swardymui pradėto darbo. Bauda tam, kurs po to visko, norėtų atsitraukti, teip-pat turi būti parodyta toje sątarmėje, tegul bus 100 ar mažiau rublių. Tiksliai turiant jau patvirtintą sątarmę tegali pradėti įieškoti matininko, kurs išmatuos žemę ir parodys naujas rybas. J. Svėksnys.

Termopyliai.

Senovės Grekai dideliai mylėjo savo tėvynę; mylėjo teip, juog, nevidonui užpuolus, nesigailėjo, nė gyvastės tėvynės apgynimui. Nepažinodami dar parako, nė toli šaudančių šaudyklių, tuokart kariavo su kalaviju rankoje, atsistoję vyras prieš vyrą. Teip kariaujant, žinoma, apgalėdavo tankiau ne ta pusė, katra turėjo daugiau sugintų vyrų, bet ta, katros kareiviai buvo bukliesni, guvesni karo dalykuose ir nesė su pasišventimu savo galvas už tėvynės gerovę.

Grekijsa buvo nedidelė, neplati ir padalinta į daugybę mažų viešpatysčių, kurios bemaž ką be paliovos viena prieš kitą kariavo. Bet, antšokus ant Grekijos svetimam nevidonui, tu

mažų viešpatysčių gyventojai mesdavo savo barnius ir visi kibdavo į nekviestą svečią.

Per penkis šimtus metų pirm Kristaus visudidžiausias Grėkijos nevidonas buvo plati, galinga viešpatystė, Persija, kurios karaliai, pamusę po savo valdžia visas aplinkui esančias viešpatystes, negalėjo kęsti, kad tokia maža Grėkija jiems nepriklauso. Teip, Persų karalius kartą išsiuntė kariūmenę užkariautų vieną Grėkų apgyventą miestą. Kiti Grėkai jam padavė pagelbą, ir Persai be nieko sugrįžo. Persų karalius teip įnirtė už tai ant Grėkų, juog prisakė, idant kas dieną jam pietus valgiant būtų primenamą: „Karaliau, neužmiršk atimonyti Grėkams!“ Bet Grėkai mylėjo savo tėvynę ir laisvę ir nelenkė sprando prieš nožmų nevidoną. Po to dar buvo bandyta kariauti su Grėkais, bet teip-pat buvo laimėta.

Ant galų puikus ir didis Persų karalius Kserksis pradėjo šaukti iš visų apimtų karalysčių kareivius. Buvo surinkta tokia kariūmenė, kiekios dar svietas tolaik nebuvo matęs. Sako, buvę Persų kariūmenėj nemažiau perpusantro milijono vyrų.

Idant pakliūtų į Grėkiją, Persai turėjo persikelti per siaurą marės susmaugą, vadinamą Ešepontu. Kserksis prisakė pertiesti per Ešepontą tiltą. Tukstančiai darbininkų po garsingų meistrų antveiza jau baigė darbą, kada pakilo baisi andra, ir tiltas nematyto didumo paskendo marių vilnise. Užpykęs Kserksis prisakė nuplakti marės vilnis rykštėmis ir įmesti į prakaltusį vandenį geležinius pančius, o tiltas iš naujo turėjo būti dirbtas. Pabaigus darbą, buvo duotas priesakas pulkams keltis. Septynias dienas ir septynias naktis ėjo per tą tiltą neapmatomi ir nesuskaitomi kareivių pulkai.

Galėjai mislyti, juog Grėkai, pamatę nevidonų gajaus, nusigąs ir atsидуos Persų valdžiai. Bet to neatsitiko. Po valdžia Spartos (teip vadinosi viena Grėkijos karalysčių) karaliaus Leonido susirinko ant tų pėdų lyg aštuonių tukstančių narsių vyrų. Istikro, mažas būrelis, sulyginant su nesuskaitomais Persų pulkais!

Grėkai ėjo kovoti už savo laisvę ir už tėvynę, niekeno nęvaromi; o Persai daugiau tik tai dėlto, kad toks noras buvo jų karaliaus, kurio nepaklausius būtų reikėję galvą padėti po kirviu arba ant kartvinių patimpų. Prie tokio padėjimo vienas Grėkas galėjo drąsiai stoti prieš dešimtį Persų. Bet istikro, vienam Grėkui teko kariauti ne prieš dešimtį, o prieš šimtą Persų. Sylos buvo baisiai nelygios! Dėlto, Grėkai matydami, juog atvirame lauke jų menkas pulkelis neatstovės prieš nevidoną, nusprendė neleisti Persų į Grėkijos

vidurį. Kelias ėjo angšta dauba, Termopyliais vadinama. Iš šalių riogsojo angšti kalnai, o toliaus lyg pat marių tėsės baisios, nęperėinamos balos.

Ten tatau apsistojo narsus Grėkų būrelis, laukdamas nevidonų. Kserksis užgirdęs, juog toks mažas būrelis drįsta jam ant kelio pastoti, baisiai užpyko: mislyjo, visus jam po kojų pulsiant ir melsiant juos tikt gyvus palikti, o tuo tarpu kitaip atsitiko.

Kserksis išsiuntė pasiuntinius, kurie pareikalautų nuo Grėkų pasidavimo, bet Grėkai juos su didžia neapykanta sutiko. Kada pasiuntiniai pradėjo prikalbinėti jiems ginklus padėti, Leonidas atsakė:

— Jeigu jų norite, tai ateikite ir patys pasiimkite!

— Pamišlykite tik tai, sakė toliau vienas pasiuntinys, juog priešais mus stoti reikia mažai proto teturėti: mūsų kariūmenė teip didelė, juog jos seidokų vėlycius uždengs jums ir saulę.

— Dar geriau bus, atsakė vienas Leonido kareivis, tuokart grumsimės uksmėje.

Nieko nelaimėję Persai puolė ant Grėkų, bet jų kareiviai kaip musės krito nuo vėlycių, leidžiamų iš Grėkų burio. Kserksis po to išsiuntė dešimtį tukstančių visunarsiausių savo vyrų, vadinamų nemirštančiais, bet ir tie paliko pavalioti. Tas pats buvo ir antrą dieną.

Ir būtų Grėkai apgynę daubą, o tuo pačiu ir neįleidę nevidono į tėvynės vidų, kad nebūtų atsiradęs išgamingas jų tarpe žmogus, kurs parodė Persams kelią per kalnus Grėkams į užpakalį. To išgamio vardas — Efialtis. Nebuvo jam dovanota, tapo užmuštas, kada bėgo iš savo burio.

Leonidas, matydamas Persus savo užpakalyje, prisakė savo kareiviams apleisti Termopylius ir skubti į Grėkijos vidų, idant po to galėtų su kitais susirinkusiais tėvynainiais drąsiai sutikti nevidoną; o jis pats su trimis šimtais kareivių, kurie nenorėjo jo apleisti, užstojo drąsiai Persams kelią. O pasiliko Leonidas dėlto, juog buvo toks pranašavimas: ar nevidonas gaus viršų, o karalius bus užmuštas. Leonidas norėjo paaukauti (pasišvesti) save dėl tėvynės ir savo brolių gero.

Persai užpuolė iš prysakio ir užpakalio. Grėkai turėjo ar mirti, ar pasidnoti. Bet Leonidas su trimis šimtais savųjų gynėsi kaip liutai. Persai kupetomis krito nuo jų kirčių; kožnas Grėkų kranjo lašas buvo perkamas už galvą kelių Persų. Prekė baisiai brangi!

Bet štai jų būrelis pradeda mažintis, eilios retėti. Skaitliuį pirmųjų krito karalius Leonidas. Likusieji gynėsi lygtol, kolei neįleido paskųją dvasią paskutinis kareivis.

Spartėnų pasielgimas neturėjo sau pavyzdžio praėjusiuose laikuose. Kąžnas jų vėlyjo geriau numirti, nekaip pasiduoti. Iš 300 vyrų tik tai vienas teliko gyvas, nes dar nepradėjus muštis Leonidas jį išsiuntė iš savo burio iš priežasties sunkios akių ligos. Kada tas pasirodė namie su lūdina naujiena, tai jo paties motina pirma išgėdino jį už tai, juog apėjo dėl gyvasties kare savo brolius toje valandoje, kada jie galvas guldė už tėvynę ir laisvę.

Pavyzdys 300 spartėnų uždegė tėvynės meilę visų Grekonų širdise. Visi pasiryžo geriaus numirti, nekaip nevidonui atiduoti savo žemę. Po valdžios išmintingų ir narsių karvedžių Grekai kelis kartus teip sudavė Persams, juog Kserksis, palikęs mažą dalį atvestos kariuomenės, išsinešino su didele gėda iš Grekijos. Likusieji jo kareiviai teip pat paskui liko Grekų išnovyti.

Grekai prasidžiugo, bet džiaugsme neužmiršo ir mirusiųjų už jų laisvę. Termopylių danboje pastatė paminklą su parašu: „*Keleivi, eik ir pasakyk Spartai, juog mes visi, pildydami jos įstatus, čionai įsimės.*“

Gražus paminklas, bet nepigi ir prekė! Galva didžvyrio Leonido ir trijų šimtų jo milžinų draugų — štai jo prekė! Laiminga buvai, Grekija, bekol turėjai tokius sunus!

Skaitytojan, kaip mislyji, ar bemyli dabar teip kas savo tėvynę, savo kraštą, kaip kad mylėjo Leonidas ir jo draugai?!

Juozapas Svėkšnyš.

Iš svetimų kraštų.

Iš Rygos. Rygos klebonas vėlei užsispyrė lietuvių kankinti už lietuviškus giedojimus ir nori užginti lietuviškai giedoti bažnyčioje, ypač „Sventas Dieve“. Jisai vadina lietuvių giriniais žmonėmis („dziki narūd“) ir kad lietuvių bažnyčioje gieda lietuviškai, tai jau jam nepatinka, tai giriniams žmonėms esą per daug laisvės bažnyčioje. Jisai savę laiko per lenką ir delto nori, kad ir visi lenkiškai giedotų ir į lenkus pavirstų, lygiai teip kaip kad maskoliai verčia visus prie maskolystės bei prie savo pravoslavijos. Žydai teip pat sako, prakeikdami „gojus“, kaip Rygos klebonas lietuvių. Nežinia, kaip ilgai tie „stebuklingi“ klebono darbai pateks, nėra nuskriausti lietuvių butinai rengiasi skūstisi vyskupui.

Iš „Apžvalgos“.

Iš Amerikos. Išeinančiame Senandorio mieste laikraštyje „Garse“ skaitome, juog išleistojas Chicagoje išeinančio laikraščio „Lietuvos“ p. A. Olševskis dabar neseniai gavo gana angštą vietą prie to miesto valdžios. Mat, p. Olševskis šį visą laiką stengėsi per savo laikraštį sutraukti Chicago lietuvių

į vienybę ir sutartį, atsiskiriant nuo lenkų ir taisant savo ypatingas lietuviškas draugystes. Tai jam gana gerai pasisekė ir prie skyrymo naujo miesto viršininko jau lietuvių davė balsus už vieną sutartą kandidatą, už kandidatą republikonų partijos. Tasai kandidatas ir nuo kitų chicagiečių gavo daugiau balsų, ir tapo išskirtas. Lietuviai tokiu būdu pagelbėjo išskirti respublikonišką kandidatą, ir respublikonai, kurių valdyme dabar miestas, iš dėkingumo tuo tarpu iškėlė į garbę bent vyriausiąjį lietuvių vadovą. Toliaus ir daugiau lietuvių gaus vietas prie miestų valdžios.

Iš Johannesburgo (Transvaalio resp. Pietinėje Afrikoje) šio mums šio ki laiška: Tamstos klausiate apie lietuvių, kiek šicion uždirba ant mėnesio. Tikro atsiliepimo ant to klausymo duoti negaliu. Kaip remestinininkai — dailydės, kalviai, murininkai ir tt. — per nedėlią uždirba pustuosio iki penkių „svarų.“ (Svaras — 10 rublių rusiškais pinigais.) Ir tasai uždarbis nevienodas, nėra priguli nuo to, kaip mistras savę darbą išmano, ką pajiegia atlikti, o antrą, kaip keno darbas. Kurie tur šioias tokias pirklystes, ir nevienodą pelną turi. Ant galo, kurie tarnauja prie visokių vietų, tie turi, be apdaro, tris iki septynių svarų per mėnesį. Šicionai gyvenimas visai nepanašus į Europos gyvenimą: su pirklyste gali veikiai turta įgyti, bet lygiai greitai gali ir iš turtingo pavargėliu pastoti. Apie lietuvių, gyvenančius Australijoje nieko negaliu pranešti; buvau ketinęs ir aš tenais keliauti, bet susitikau keletą žydų, ištenai parėjusių, — tai jie man apsakė, juog tenai labai bloga: kurie pirmiaus atkeliavę, tie būvę užsidirbę skatiko, bet dabar turi tą uždarbį praleisti, ir kurie da kiek turi pinigų, tai gryžta į tėviškę arba keliauja į kitas šalis. Apie priežastį tokio nupuolimo Australijoje nieko negaliu pasakyti, nėra kiekvienas kitaip pasakoja. Apie lietuvių ir nieko negalėjau patirti, — lenkų tai esą.

Pietinėje Afrikoje tai gangreit kožname mieste galima užėti lietuvių. Pasisekė man šitą patirti apie skaitlių lietuvių: Johannesburge yra į 150, Kapštade 100, Kimberle kokia 50, Natile apie 30, Durbane 20; į Matabela žemę, kaip anglai užkariavo tą šalį, išėjo su viršum 30 žmonių. Johannesburge kone kas nedėlia lietuvių skaitlius didinasi: atkeliauja iš Amerikos ir iš Europos.

Per Velykų šventę mes, Johannesburgo lietuvių, padarėme tokią suveigą ir taravomės, juog reikia mums tarp savęs susižinojimo ir sutarimo, idant galėtumėme vienas kitą pasigelbėti reikale. Buvome susiję 30 vyrų, užėjo kalba teip pat apie laikraščius ir knygas lietuviškas, vienok pinigų sūdėti tam dalykui

dar nesutarėmė; po pusės metų, rodos, įvyks didesnis sutarimas, tai tada užsirašysime lietuviškus laikraščius ir knygų visokių parsigabendinsime.

Prisiekėčiau, kad lietuviai šicionai pabandytų imti žemę ir taisyti ūkius. Dabar jau keletas susitarė ir įieško žemės paimti. Kad prasidėtų su žeme, turėtų gerą pelną, nėra čionai visoki vaisiai dera ir labai brangūs: maišinkas bulvių (ropučių) nuo 30 gorėlių kada po 2 svaru mokasi, retai tegalima gauti už vieną svarą, ir teip visi vaisiai panašaus brangumo. Musų žmonės gerai moka ruošti apie žemę, tai trigubai pelnytų už šio krašto gyventojus. Su širdingu sveikinimu E. V.

Iš Lietuvos.

Gardinas. Čionais atgabeno į kalinį Ašmenės vikarijų kunigą Ostreiką, kurį įskundė maskoliams prabaščius ir džiakonas, garsus nedorėlis kun. Saikauckas. Apskundė jisai Ostreiką už tai, kad tasai laike maldų už carą sėdėjo klausykloje ir klausė išpažinatančio žmogaus savo nuodėmes. Žinia jug, kad kunigai, nuodėmių klauso, visados atsisdė.

Grinkiskis (Kaun. gub.). Pas mus šimet (1895 metuose) buvo gili žiema, beveik kasdien būdavo šviežiai užpustytas kelias, todėl daugelis žmonių, neturėdami geros sveikatos, ypač iš tolymesniųjų parapijos kaimų, neturėdami gyvulio, retai tegalėdavo nueiti į bažnyčią. Ir aš, gyvendamas krašte parapijos, iš virsujė parodytos priežasties, per žiemą mažai tebuvau buvęs, dėlto buvan labai pasiilgęs Dievo namų, ir kada artinosi pavasaris ir sumažėjo sniegas, tai aš ir pasinaudėjau nueiti į bažnytelę. Žmogus, pasiilgęs bažnyčios, dėl negalėjimo tankiai lankyti, rodos, kiekvieną valandėlę malonėtum apversti Dievui ant garbės ir sau ant naudos dvasiškos; bet man tą dieną suvisu kitaip ėjosi. Pasibaigus mišioms šventoms, iš eilės atėjo laikas pamokslų, per kurį, kaip sakoma, bažnyčia šv. sėja dvasišką sėklą; dėlto ir aš prisiartinau, kiek galėjau, prie sakyklos ir ryžausi su atida klausytis, mislydamas, kad šiandien bus išguldymas garbingų tos dienos ceremonijų. Bet aš skaudžiai apsirikau. Senis klebonas, įsilipęs į sakyklą ir perskaitęs evangeliją, mažą ką tekalbėjo apie Dievą ir tikėjimą, o apie tos dienos ceremonijas suvisu neminėjo, bet pradėjo niekinti ir dergti lietuvišką ir lietuviškas knygas, sakydamas, buk nė vienoje kalboje ant svieto nėra tokių bedieviškų knygų ir ištariamų, kaip lietuviškojo, ir tai vis su tokiu įnirtimu, kad pats, gal buti per nepasisaugojimą, ką pasakyti „vilka avinėlio kailyje“, pasakė „avys vilkų kailyje“. Iš-

girdęs tokį pamokslą, aš nusigandau: kraujas pradėjo mušti, kojos virpėti, vos begalėjau nustovėti. Man iš sykio atėjo ant mislies Viešpaties Jėzaus žodžiai: „jei druska sugestų, kuo ją sudytum.“ Šitai patarmė apšviesto žmogaus, šitai paguoda mums, lietuviams, kurie prigimtoje kalboje nė savo mislies negalime išreikšti! Kur nuves Lietuvą tokie vadovai?! Grinkiskiečiai ir visi Lietuvos katalikai, melskimės Dievop, idant Jisai teiktusi suklydusiosios mūsų vadovus ant tikrojo kelio atvesti!

Krakai (Kauno pav.). Krakiuose yra žydas, žinomas visai apygardai savo bjaurumu. Ne iš pigios vadina jį žmonės „kaltunium“ bei „smirdėlium“. Kiek svieto jisai užkrėtė visokioms ligoms, kiek be laiko nuvarė į mlyną! Vienok žmonės nenori susiprasti. Neseniai tas žydpalaikis visą šeimyną ką nenužavino, uždavęs nuodų. (Ar gal tai buti?! O jei butų nusidavę, tai tokius daigtus tik jau ir mskolių sudas išjieškotų. *Red.*) Girdėjau nuo vieno žydelio, buk tasai „kaltunius“ mėginęs nunuodyti ir ukininką Strauckį, bet liko suimtas. Papylē žydas pinigų, ir išsisuko. (Dar kartą sakome: ar tai galimas daigtas?! *Red.*)

Dotnava (Kauno pav.). Šis pavasaris atsiženklino daugybe gaisrų. Išdegė Dotnavos miestelis ir Mantviliskio kaimas. Mantviliskyje sudegė, rodos, trys jauni ir vienas suaugęs žmogus. Ugnis prasidėjo nuo pypkės. Vyrai, meskimė rukę!

Nuo Gižų (Vilkav. p. Sav. gub.). Vienas ukininkas iš Savalkėlių kaimo labai mėgsta degtinę, bet kada prieš Velykas nuėjo spaviednės, tai kunigas ėmęs jam uždraudė degtinę iki pat šv. Jonui. Žmogelis ilgai kentė, bet tik neįstūrėjo. Atsilo, reikia į lauką eiti, ogi čia noragai nubėgę — reikia eiti į kalvę. Eidamas per Gižų kaimą užsuko į karčiamą, ir rado čionai visą draugystę gerų bičiulių prie stiklelio; tie ir mūsų pakutninką norėjo prisitraukti prie stalo; bet šitas žmogus viską pasipasakojo: teip ir teip, kunigėlis uždraudęs gerti iki pat šv. Jono. Na, tai bičiuliai davė žmogui pakajų, ir jisai, užsirukęs pypkę, leidosi savo kelin. Nuvyko į kalvę pas pruselį Suodžių, ir tam turėjo pažadėti magaryčių, kad greičiau noragus pataisytų. Suodžius geras žmogutis — tuojaus tvėrėsi prie darbo, ir noragai umoj valandoje buvo gatavi, dabar tik reikia eiti ant magaryčių į Raudonąją salia plento, ką eina nuo Vilkaviškio ant Mariampolės. Ir nuėjo mūsų bičiuliai ant magaryčių. Dabar jau pakutninkas turėjo nuo savo pakutos atsižadėti: kaip-gi, magaryčias duodamas, pats negėręs pasiliksi! Kaip paragavo — jau tiek laiko negėręs, ta degtinė tokia gardi, ir šauniai įsdrožė

musų pakutninkas su pruseliu. Dabar juodu išėina pro karčiamos duris laukan, ir atvažiuoja nuo Vilkaviškio ukininkas su tuščiomis leiterėmis. Musų pakutninkas pamojo, susistabdė tą ukininką ir prašo pavėžinti. Tas apsiėmė, bet šisai dabar nevalioja į vežimą įsilipti, — tai tas žmogus, nusitvėręs per pusę, išimetė į vežimą kaip maišą ir nuvažiavo. Tam sąvalkiečiui jug' visai netoli nuo Raudonosios, bet jojo žmogaus užmigta, ir nuvažiavo per Mariampolę, į pačią Igliauką, ir tik tai tenai tepabudo. Na, ir žmogelis vos tik į trečią dieną parsikasė iš tolymos kelionės su savo noragais, — da Dievo malonė, kad noragų neprazaidė. Tai bent atsipakutavojo dabar!.

Bet dėkui Dievui, Gijų parapijoje žmonės pradeda eiti prie šviesos. Žinau vieną draugystę, susidėjusią iš skaitančių laikraštį „Ukininką“. Gal Dievas duos, ir prasiplatins. Jug žmonės skaitytų, kad tik dovanai gautų, bet kad jau jiems reikia pinigų duoti, tai jau galas. O kaip nuveina pas Bukavėcką, tai jiems negailu pinigų, tik vienas už kito neša bonkas alaus, puskvatierkes degtinės. Ir vėl Gizuose žėdnas, dar mažas budamas pietu, jau pypkę ruko, ir su svaru tabako vos tik ištenka dvi nedėlias, — tai per mėtas suruko už 5 rublius! O kokia iš to rukymo nauda? Dangybę triobų sudegina, sveikatą žudo — tai visa iš pypkės nauda!

Vyrai, meskime girtavymą, rukymą ir visus tokius niekus, o pradėkime išmintingai elgtis, kaip tikriems lietuviams pritinka. Susitenkinę kiek skatiko, pasigabendinkim laikraščių, knygų, pradėkime skaityti: laikraščiuose bei knygose rasime daugiau linksmybės ir džiaugsmo, nekaip pasmirdusioje degtinėje ar pypkėje, o nauda iš skaitymo bus milžiniška: tik bent ir mes pradėsime gyventi, kaip apšviesti žmonės sviete gyvena.

Ežys.

Visokios žinios.

Žibalas (nafta, gasas) pabrangs. Daugiausiai žibalo gamina Maskolija bei Šiaurinė Amerika. Amerikos žibalo versmės randasi kelių didžiųjų lobininkų rankose, o Maskolijoje (už Kaukazo) naftos versmės valdo maskolių vyriausybė bei vienas žydiškas milijonierius (didis lobininkas) Rotšildas.

Tulą laiką naftos versmių savininkai varė tarp savęs lenktynes ir dėlto žibalas vis ėjo pigyn. Dabar ne taip seniai tie lobininkai ir maskolių vyriausybė susitarė eiti visi išvieno: pakelti žibalo brangumą ir laikyti vieną prekę. Dėlto dabar žibalas pabrangs, ir gal vėlėi Lietuvos bakužėlėse turės žmonelės vargti su balana, neistekdami pinigų ant pabranginto žibalo. Maskolių vyriausybė labiausiai varė ant to, kad įvyktų minėtasis sutarimas, ir tokiu

budu jį neša didžiausią kaltybę už pabrangimą žibalo. Benė maskolių vyriausybei rupi žmonių vargas, ji tik žiuri, kaip ištraukti pinigų iš žmonių kišenės!

Europa užtaria armėnus. Mes jau kartą minėjome, juog turkai baisiai nežmoniskai persekioja ir žudo armėnus, esančius po Turkijos valdžia. Turkai ne taip seniai išpūstijo kelias Armėnijos apygardas, žmones išmušdami, turtą išplėsdami ir kaimus išdegindami. Turkai, kaip žinote, išpažinsta Muamedo tikėjimą, kuriai velyjai vyrams daug moterų turėti, taigi turkai, išmušę po armėnų kaimus senus, mažus ir vyriškius, jaunasias moteris bei miergeles sugrobė išsigabena ir vienas tų nelaimingų patys plėšikai į savo guolas paverčia, kitas — labai gražias — parduoda turkų didžponiams už didžius pinigus. Europos karalystės ir pirma tai gerai žinojo, kaip turkai armėnus spaudžia ir žudo, bet nesikišo ir davė turkams valią, nėsą visos vyriausybės eina išvieno. Bet pereitą žiemą armėnai, pabėgusieji nuo turkų prispandimo į Angliją, Ameriką, Prancūziją ir į kitas žemes (armėnų visur pilna, kaip ir lietuvių) ėmė daryti po miestus susirinkimus, kelti trenksmingas kalbas apie turkų nežmoniskus prieš armėnus darbus, pradėjo rašyti į angliskus, prancuziskus ir tt. laikraščius, ir tokiu būdu apskelbė savo skundą ant turkų visam svietui. Netrukus visi geresnieji Europos laikraščiai ėmė stačiai raginti savo vyriausybės, idant neduotų turkams taip žudyti nekaltą nelaimingą armėnų giminę.

Na, tai dabar Europos vyriausybės tik pagalios ryžosi užstoti armėnus ir pareikalavo nuo turkų vyriausybės tulų atmainų valdyme, privėlydamos ir pačius armėnus prileisti prie valdymo savo šalies ir klaidindamos tulų kitų palengvinimų prislėgtiems armėnams.

Reikia pridurti, juog ir maskoliai pasisiulė armėnams į užtarėjus, mat ir jiems rupi prispaustųjų tautų vargai. Dėl akių svieto jie neva užtaria armėnus, o tuo tarpu patys da baisiau iš kitų pusių spaudžia pakliuvusias po jų jungu tautas, kaip štai mus, lietuvius.

Kad taip lietuviai būtų suskate pakelti Europoje triukšmą po Kražių žudynės, tai ir mus būtų Europa priversta buvusi užtartai, o dabar mus žudo, o mes tylim lyg avys.

Maskoliai griauja užpuolę naktį katalikų bažnyčias ir katalikus žudo, o mūsų kunigėliai nė popiežiui reikalingos žinios apie tai neduoda, taip kad popiežius, nežinodamas, kaip čia yra, mena, kad „lenkai“ maista prieš maskolių vyriausybę pakėlė, ir rašo kogeičiausiai aplinkraštį „lenkų“ vyskupams, idant mąstintų katalikus nekelti maisto prieš Dievo pateptą carą. Mat, mūsų kunigėliai lygsiolei

nepranešė popiežiui, kad Kražiai ne Lenkijoje, tik Lietuvoje ir kad ne lietuviai maistą kelia, tiktai maskoliai katalikų lietuvių bažnyčias su gvožtu griauja bei nekaltą svieta žurdyja.

Siųsti pinigų, surinktus nuo Lietuvos katalikų, tai mūsų kunigėliai žino kelią į Rymą, o pranešti tikėjimo bei kalbos persekiojimus — tai ne. Siųsdamai dovanas popiežiaus jubilėiui aną metą, matyti, mūsų kunigėliai pasirašė *lenkais*, o ne *lietuviniais*.

Kad mūsų vadovai ir toliaus teip elgsis, tai galės mus maskoliai ir pjaute išpjauti, ir niekam nerupės mus užtarti.

Bedieviškas melagius. Vienas „Apžvalgos“ korespondentas nesigėdėjo prigauti lengvatikį jos redaktorių, pameluodamas jam šitokią daigtą. Tas begėdis gavęs prieš kunigas parašytas knygeles ir neilgai trukęs įmetęs jas į pakurą. Ogi, girdi: „koks bausis išgastis apėmė mus visus su vaikais: vos imečiau knygeles į pakurą, štai staiga pasidarė baissi ugnis pakuroje, tarsi būtų devynios bačkos smalos užsidedusios; ugnis pradėjo gabalais iš pakuro virsti; pakuroje pasidarė negirdėta cypseną, traškėsis ir bilsėsis. Tai girdėdami vaikai pradėjo piktu balsu klykti, rodėsi, kad ne tik pakura neištūrės nesprogas, bet ir pati trioba liepsnose nuskęs. Prietelka, tai regėdama, užniko šaukti: „Tėvai, šitai šv. Agotos duona, šitai duona šventos...“ Aš, pagriebęs šmotelį šventos Agotos duonos, kogleičiau imečiau į pakurą. Tai padarius, trenksmas tuojuos nustojo, tik baisiai juodas dumų gabalas pro kamina oran išslinko. O mes visi atsipeikėję, Dievui ačiui pasakėm ir t. t.“

Jeigu jus, ponai apžvalgininkai, prasta žmogų jau per tokį paiką laikote, kad tokius melus žmonėms pakisate per tikrą tiesą ir mislyjate, juog žmonės į tai itikės, tai jau patys verčiau eikite pasimokintų pas tuos žmones bent sveiko proto.

Avinvedys ir jezuitas.

Kitą kartą, seniai-seniai, buvo daugybė visokių klištorių, o po tuos buvo daug kunigų ir zokoninkų; tiems reikėjo daug visokių tarnų po bažnyčią ir nemaža šeiminys lauko darbams. Toki kunigai, nebegalėdami iš savės išmisti, paskirdavo kokį zokoninką, duodavo jam vežimą, pakinkytą pora arklių, o paskui vežimą sekdamo avinas su parištu skambalinu ant ykso (?) (prie arklių laikomas nesitraukdamo nuo vežimo), ir siųsdavo teip ištaisytą per svieta kalėdoti, kas ką apieravoja ant klištoriaus: grūdų, mėsos, drabužių arba gyvulėlių koki. Visutankiau gaudavo jėrelius, kuriuos priloisdavo prieš skambalinio avino ir ei-

davo kaip prijungti. Tokie keliaujantieji rinkikai paprastai vadindavosi avinvedžiais; budavo apsidarę rubais to klištoriaus, to zokono, kurio budavo siųsti: jei dominikonų — baltais, jei bernardinų — juodais, jei karmelitų rudais. Sutikęs galėję pažinti, iš kokio klištoriaus važiuoja.

Vieną kartą toks avinvedys iš menko klištoriaus, besivazinėdamas po svieta, užvažiuo didelį klištorių, mantingai ir puikiai išmūrytą; ir kiti trobesiai, prigulį prie jo, buvo brangiai ištaisyti. Po lauką darbavosi mynios darbininkų su gražiai išpenėtais arkliais, po padvarią lojo gauja riebių šunų ir sukosi burjai tarnų, nėsą buvo laikas netoli pietų. Avinvedys, budamas pavargęs ir labai išalkęs, mastė sau, rydamas seilę: „čia papietuosiu — gerą laiką pataikiau.“ Besišeriant jam savo arklius ir avinėlius, klištoriuje suskambino pietums. Įėjęs į prieangį, mato, kur tarnai nėsą valgius, ir įsiai tenai ilindo. Žiuri: kunigų keletas dėsimėjų apsėdę stalą, visi petys į petį, raudonikiai, dikti kaip ridikai, burnos kaip sėtuvės, pilvai kaip bosai, — valgo mėsą, pasimaustydami ant sidabrinių trisakių, o tos porcijos! — gal sverti po kokią penketą svarų — nedyvai, kad toki dikti.

Avinvedys, pagarbinęs Dievo vardą, nusilenkė žemiausiai, atsistojo kampe prie durų ir, nūsdamas gardų kvapą yvairių skanumynų, varvino seilę ir vėpsojo į valgančius. Niekas nepasiulė valgyti. Nusilenkė antrą ir trečią kartą, norėdamas įstrigti į aki valgantiems. Po valandos pats drutasis, tur-but, pats vyresnysis, teikėsi atsigręžti ir pradėjo stambiai klausinėti avinvedžio: „Iš-kur esi? kokio klištoriaus? kokio zokono? kaip išsireiskia jūsų zokonas?“ ir tt. ir tt.

Avinvedys atskinėjo su didžiausiu nusižeminimu, o skersomis vis žiūrėjo į garuojančius valgius bliuduose ant stalo.

Gvardijonas paliovė kalbinę avinvedį, nutilo, o valgyti nevadino.

Avinvedys, nusilenkęs, prašneko:

— Šviesiausias Jomylista, prašau, neužsirustinkite ant manės, menkiausio tarno: aš norėčiau žinoti, koki zokoną nešiojate Tamstos, Augščiausiojo Dievo tarnai, idant galėčiau apsaakyti savo namiškiams apie iškilmingą klištorių ir jo dievogarbingus gyventojus.

Vyresnysis, išsireižęs iš didystės, galvą atvertęs, tarė kaip su kirviu kapodamas.

— Mes esame jezavitai arba jezuitai, tai vadinasi Viešpaties Jėzaus draugai. Kokius, gyvendamas ant šio svieto, Jėzus turėjo draugus, nuo tų artymiausiųjų Jo draugų ypatingai prasideda įstatymas mūsų zokono, — ir rimtu linktelėjimu galvos patvirtino savo žodžius,

lyg rodos norėdamos pasakyti: „Tai mat kas mes, delto tokio driskiaus prie stalo šalia savęs nei nesisodiname.“

Avinvedys, patylėjęs valandą, vėlėi tarė, žemai nusilenkdamas.

— Dovanok, Šviesiausias Jomylista, dar norėčiau aiškiau žinoti: nuo katrų Viešpaties Jezaus draugų kilęs Jūsų iškilmingas zokonas? Viešpats Jezus jug turėjo du kartu po du draugu; dabar aš nežinau, nuo katrų Jo draugu ėmėte savo įstatymą, augščiausieji zokonininkai?

— Kaip tad? Du kartu po du?! Aš nesuprantu tavo kalbos! — šokos vyresnysis.

— Na teip, Šviesiausias Jomylista: prie gimimo Viešpats Jezus turėjo du draugu — Jautį ir Asilą, o prie mirimo jo draugai buvo du latrai, — nuo katrų tada, šviesiausieji zokonininkai, gavote savo įstatymus?

Gvardijonas sprengsėjo valgydamas, kranks-tavo, nebesumanydamas ką atsakyti ant tokio avinvedžio klausymo, — pagalios susiprotėjo ir, rodydamas prie stalo vietą, tarė skubinai: „Prašom valgyti, prašom valgyti!“ *Zemaitė.*

Mutinys.

„Apžvalgos“ mokslas.

Paklausykite, kvailiai,
Aš jus pamokinsiu,
Kaip reik Lietuvą ganyti,
Aš jums išguldysiu:

Yr' vyriausias daigts tasai,
Kad delmonas pilnas,
Kaip reik sviets prigaudinėt,
Kaip kirpt durnių vilnas.

Dievo nereik širdyje,
Kad tik ilgs liežuvis,
Kas žinos, kas manyje,
Nors aš paleistuvis!

Kad šaukiu aš ant kitų,
Tai visi jug girdi,
Ir palaiko ištisų
Tai per gerą širdį.

Teipo svieto akisė
Aš palieku geras,
Norint man širdyje
Lindo Luciperas.

O kas elgiasi tyloms
Pagal Dievo būdą,
Tasai teturi iš to
Pelną labai kuda.

Niekint, keikti ant visu
Tai geriausias vaistas,
Nežiurėk jokių tiesų,
Kad tik tau gers maistas.

Meluok, dergk, kada reikės,
Kad tik gerai moki,

Gerai žmonės nistėsės.

Priesaęs karą toki.

Nes kas gal su davatka

Karą pasikelti?

Kas gal pliaukšt, kaip Apžvalga?

Kas gal teip suvelti?

Kas išdryš piemens žodžius

Lakraštyj vartoti?

Kas įstengs prieš, bedėgžius

Kiauliškai plepnoti?

Tokiū būdū visados

Priesus apvaliosi,

Ir be jokios priegados

Po svieta kiauliosi.

Apžv. red.

Turgaus prekės.

	Tilžeje.		Klaipėdoj.	
	m. p.	m. p.	m. p.	m. p.
Kviečiai	5 60	6 10	5 20	5 70
Rugiai	4 70	5 10	4 50	4 00
Miežiai	3 80	4 20	4 00	4 50
Avižos	2 70	2 90	2 50	3 00
Žirniai baltieji	5 70	6 00	6 00	7 00
Žirniai raištieji	6 00	6 40	6 50	7 50
Roputės (bulvės)	1 20	1 40	1 40	1 80
Kiaušiniai	—	—	2 20	—
Sviestas	1 00	1 50	80	90
Kiauliena	45	50	40	50
Jautiena geroji	40	50	70	80
Versiena	25	40	25	50
Avinčiena	40	50	40	50
Šienas	1 70	—	1 50	1 80
Šiaudai	1 40	1 00	1 20	1 30
Kuliai ruginiai	26	29	—	—
Sėmenys	10	—	—	—
Tymotai	28	30	—	—
Kriušienė	34	—	—	—
Aviža kruopos	44	—	—	—
Linai	—	—	20	—
Malkos prastesnėsės	—	—	46	48
Malkos gerosios	—	—	48	50

Rublians kursas 2 auksinai (markiai) 20 fenigų.

Pinigus ir laiškus į Ukiniuko (ir Varpo) redakciją siunčiant, reikia šitoksiai adresas padėti:

Hrn. Dr. Bruazis, Tilsit (Ostpreussen).

Turinys:

Reikalingumas išsidalinimo įvienkiems. *J. Šveksnys.*

Termopyliai. *Juozapas Šveksnys.* — Iš svetimų

kraštų: Iš Rygos. Iš Amerikos. Iš Johannesburgo.

E. V. — Iš Lietuvos: Gardinas, Griukiškis, Kra-

kiai, Dotnava, Gžai. Visokios žinios: Žibalas

(nafta, gasas) pabrangs Europa užtaria armėnus. Be-

dieviškas melagius. — Avinvedys ir jezuitas. *Zemaitė.*

„Apžvalgos“ mokslas. — Turgaus prekės. — Rublians

kursas. — Adresas.

Gegužio ir Sėjos mėn. „Ukiniuko“ priedas.

„Lietuvos gospadiū“.